

Kohus arutab Aivar Mäe trahvimist

Harju maakohus hakkab arutama rahvusoperi Estonia endisele direktorile Aivar Mäele tehtud rahatrahvi väärteoasjas, mis puudutas naiskolleegide ahistamist.

Tallinna keslinna politsei poole pöördusid kaks naist, kes kirjeldasid, kuidas rahvusoperi Estonia direktor Aivar Mäe on neid teatris töötamise ajal seksuaalselt ahistanud. 26. juunil alustas politsei väärteomenetlust seksuaalse ahistamise paragrahvi alusel.

Politsei tegi 21. oktoobril otsuse: „Menetluse käigus tõendas politsei seksuaalse ahistamise toimumist ning karistuse määrati rahatrahv.“ Aivar Mäe kaitsja on trahvi vaidlustanud Harju maakohus, kes seda nüüd jaanuaris arutama hakkab. **SIIM RANDLA**

Riigikogu esimehe jõulukaartidele kulus 1280 eurot

Riigikogu esimees Henn Pölluas saatis tänavu 1600 jõulukaarti, millele kulus 1280 eurot ning tänavu said kaardid ka kõik Eestimaa õppeasutused.

Ühe kaardi maksumus oli 80 senti, jõulukaardi kujundas agentuur Kala Ruudus, ütles riigikogu pressiesindaja Epp-Mare Kukemelk. Jõulukaardid läksid tavapäraselt teele üle maailma, kuid neid said ka kõik Eesti õppeasutused. „Praegusel tormilisel viiruse leviku ajal on meie koolid väga ebatavalises olukorras, kus tuleb rakendada suurt leidlikkust ja tagada laste võimalikult normaalne õppetöö jätkumine,“ kirjutas riigikogu esimees oma Facebooki lehel. „See sünnib läbi suure pingutuse, kuid me hoiame lootust ning pakume riigina ja lastevanematena omapoolset maksimaalset tuge.“ **SIIM RANDLA**

Kohus lõpetas miljoninõude arutamise

Pärnu maakohus lõpetas mõistliku menetlusaja ületamise tõttu kriminaalmenetluse mitme soodustuskelmuse süüdistuse saanud inimese suhtes, kellelt PRIA nõudis tagasi 1,9 miljonit eurot.

Menetlusaeg hakkas kulge-ma alates läbiotsimisest, s.o alates 2015. aasta novembrist. Seega oli lõpetamise ajaks menetlus kestnud süüdistatavate suhtes juba vähemalt viis aastat ja ühe isiku suhtes kuus aastat, samas oli selleks ajaks menetlus kohtus alles algetas, st kohtulik uurimine maakohus alles algas. 23. novembril lõpetas Pärnu maakohus kriminaalmenetluse Margo Berensi, Raimo Lõbu, OÜ Vil-sandi Lammas, Imbi Lambi ja Robin Kovaljovi suhtes. PRIA nõude jättis kohus läbi vaata-mata ja kaitsjate tasud jäävad riigi kanda. Saarte Hääle teatel tões prokurör Helga Aadam-soo, et prokuratuur on kahtle-mata huvitatud sellest, et iga kriminaalasi lõpeks kogutud tõendite tugineva otsusega. **SIIM RANDLA**

KADRI KUULPAK

kadri.kuulpak@ohtuleht.ee

„Tundsin tõeliselt kohustust appi minna, kui seal nii hull on,“ räägib arstitudeng Kriss-Mariin Lusti (23), kes läks abiarstina tööle Covid-intensiivi Ida-Virumaal ajal, kui sealseid nakatunute hulgas tegid pika puuga ära ülejäänud Eestile. Ohtulehe palvel pidas Tartu ülikooli arstiteaduskonna viienda kursuse tudeng päevikut, mille katkendeid on siin avaldatud.

Enne Ida-Viru keskhaiglasse tööle minekut polnud Kriss-Mariin Lusti oma silmaga näinud, kui laastavalt viirus osale meist mõjub. „Kuni kuuled soovitusi, kuidas viiruse levikut peatada või loed selle kohta, tundub see kõik kuidagi kauge, see ei tundu päris,“ mõtiskleb ta. „Lõpuks seda nii lähedalt näha, iga päev muretseda, kas üks või teine patsient peab veel vastu, toob maa peale.“

Kuigi need mõtted kõlavad raskelt, räägib Lusti kogust suure elevusega. Sõnad äge ja lahe käivad ta jutust sageli läbi.

Esimene vaatepilt jahmatab

Esimene päev Covid-intensiivis algab protseduuriliste tegevustega: kiirkoolitus juhuks, kui peaks puhkema tulekahju, abiarsti töökaardi hankimine. Kõik toimub korraka ja kiiresti. Juhendaja näitab, kus asub puhketuba personalile. Sinna astudes tunneb Lusti kergendust – ta polegi ainuke abiarst. Ametikaaslane tutvustab talle kaheksa voodikohaga osakonda. Osakonda ja sealt välja liikumine käib ühes suunas. Puhta ala pealt tuleb minna lüüsi, kus pannakse selga kaitsekostüüm. Sealt edasi saab patsientide juurde ehk mustale alale. Osakonnast välja saab teise lüüsi kaudu.

Riietumisel peab iga sammu vahel käsi desinfitseerima. Es-malt tuleb ette panna mask. „Nii next level (ingl k – järgmise taseme) maski, õigemini respiratorit pole ma kandnudki, võib-olla ainult tuberkuloosi praktikumis,“ ütleb Lusti. Edasi tuleb pähe tõmmata müts, mis katab pea ja kaela. Seejärel kittel ja visiid ning kindad. Patsiendi juurde minemiseks tuleb peale tõmmata veel üks kittel.

Esimene vaatepilt intensiiv-raviosakonnas jahmatab. Ühe patsiendi pea ümber on mull, nagu Lusti seda kutsus: automaatse püsiva positiivrõhu aparadi (ehk CPAP-seadme) kiiver. See annab püsiva õrna õhuvoolu, mille abil hingata. Ent ka sellega on patsiendil silmanähtavalt raske hingata. Selsamal hetkel jõuab Lustile kohale, kuidas viirus jalust võib niita.

Surma suhtutakse rutiinselt

Hommikul kell kaheksa antakse vahetus üle. Patsiendid vaadatakse üle, uuritakse analüüsi, tehakse objektiivne läbivaatus. See võib võtta kuni viis tundi. Öhtupoolsel käimisel on lühemad, olenevalt sellest, mida teha tuleb. Vahel tuleb uus patsient vastu võtta. Protseduuri teha: intubeerida ehk paigaldada hingetorusse plasttoru, et aspireerida hingamisteid liigest sekreedist ja et inimene saaks hingata.

Lusti näeb ka surma. „Kui ma tööle tuln, oli meil üks raskes

Kriss-Mariin Lusti

LIIGUTAV REAKTSIOON:

Kui arstitudeng Kriss-Mariin Lusti pani Instagrami pildi, et läheb Ida-Virumaale abiarstiks, saadeti talle hulgaliselt südame ja plaksutavate käte emotikone. Mõni kiitis Lustit vaprase eest. Mõni teine tuttav ei julge aga sellest saati temaga kohtuda.

seisus patsient. Teda intubeeriti ja saadeti Tartusse (sealsesse haiglasse viiakse kõige raskemad patsiendid – K. K.) Personal tundis teda. Paari päeva pärast tuli teada, et ta suri.

Tegu oli kohaliku arstiga „Mu juhendaja oli sellest täiesti löödud,“ tõdeb Lusti.

Ta on varem töötanud Põhja-Eesti regionaalhaiglas, kus on pidanud nägema kolme patsiendi surma. „Ühega neist olin pikemat aega tegelnud ja siis oli küll väga raske. Läksin koju, nutsin ja mõtlesin ta peale kaua.“

Ühe inimelu lõppu suhtutakse haiglas argiselt. Täidetakse paberid, tehakse viimased protseduurid ja kõik unustatakse. Sellega peab Lusti veel harjuma. Ida-Viru keskhaigla Covidi-osakonda tööle sõites mõtleb ta igal hommikul, kas üks või tei-

ne raskemas seisus patsient veel hingab. „Tahan, et nad ikka sellest välja tuleksid.“

Meditiiniliste näitajate kõrval pööratakse tähelepanu ka emotsionaalsele heaolule. Lusti teeb parasjagu arstiga tiiru, kui ühele patsiendile helistatakse. Eemale jõudes õpetab arst Lusti, et on üliloluline lasta patsiendil lähedastega suhelda. Kogenud arst nimetab seda psühhosotsiaalse profülaktikaks. „Olukorras, kus oled võoras keskkonnas, võitled üksi oma haigusega, on kontakt tavaeluga ülitähtis,“ teab Lusti.

Kui inimese abistamiseks pole enam midagi teha, tulebki lihtsalt patsiendi voodiserval istuda ja kätt hoida. Mõnel päeval patsient räägib, teisel päeval ei pruugi tal enam sellekski jõudu olla. Kopsud on niivõrd rõga täis.

Covidi-osakonnas üheksandat päeva töötades kirjutas Lusti päevikusse: „Kahe patsiendi olukord paraneb. Istuvad voodi-äärel, söövad ise, saavad hakka-minimaalse hingamistoetusega, teevad füsioteraapiat. Saavad täislausetega rääkida ja ei hakka selle peale hingeldama. Ei kaeba õhupuudust. Nii suur rõõm!“

Samas mõne teise puhul kardand, et ta varsti sureb. Nii kurb – olla üks, hingamisraskusega, organid ütlevad ükshaaval üles. Kogu aeg miski piiksub, valge haiglapalat, kostüümides anonüümsed tulnukad siblivad ümberingi.“

Ida-Virus töötades sai Lusti rohkem sina peale vene keelega, mida on ülikoolis õppinud poolteist aastat. „Mõtlesin, et kui ma nüüd seda võimalust ei kasuta, siis millal veel!“ räägib tudeng, kes alguses kuulas ve-

nekeelset juttu ja siis hakkas ta-sapisi ka rääkima.

Abiarstina saab käe valgeks

Ühel päeval palubki arst Lustil minna ja panna kirja anamnees ehk patsiendi haiguse eel-lugu. Abiarst kuulab venekeelse patsiendi kirjeldust, kuidas ta haiglasse jõudis, ning teeb selle järgi esimese põhjaliku sis-sekande haigusloosse. „See oli nii äge!“ rõõmustab Lusti.

Abiarsti võetakse Lusti sõnul kuulda. Tema peamine ülesanne on kirjutada ravipäevikuide ehk anda iga päev ülevaade, kuidas patsiendil läheb. Ent ta saab teha ka pisemaid raviotsuseid: analüüsi tellida, uuringutele saata ja raviskeemis muudatus-ettepanekuid teha.

Kui tavapäraselt kuulub ar-teri kanüüli paigaldamine anes-